

Vreme preslicu ljulja,
Predivo krugove mrsi,
Po suncu šetaju jablanovi
Sa rukama na ledima.
Jesen obasjavaju
Smetovi crnog semena.
Gonjen,
U strele vraćen, svilac
Sam vuče stazicom sumnju
Dok tvrde kao zvezde
Preslice motahu vreme...
Daljina pomera ušće.

Na zidu
U koji se zarivaju bez bola.
Dan i njegova senka
Sunčaju se alke loze.
Budan je prah koji nam se bliži.
Odmara se trajanje bez pitanja.
Na kakvom govoru spava
Tiho napušten mir?
Na dobrom, popločanom svetlu,
U pramenju kore,
U cik klonuća
Senke opale.
Zvezde su pečine našoj svetlosti tuđe,
Ako kap zore niz bradu meseca pođe.

Prsti mi zebu, štipić je zavejan;
Nisam dobra vila.
U grohotu na palubama
Smisao za šapat raste
U plodovima mleko do prašnika,
Smrću obuzeto,
Upliće se u kretiku
U kojoj neko spava.
Točak ovako nacrtan
Pokrenuće se.

Koraci služe klatna
Da spomen vode izroni.
U brazdi žita
Sečalo se more.
Kad krila veju svetim povetarcem
Ni stopa kopna pesak mu ne nudi.
Crno se veče dočepalo noža
Pa svaka kaplja zamrla u zvezdu.

Dan sedi na travi
Bira cveće.
Majka prostire rublje.
I svačim što će doći
Gospodari vreme.

stojanka
grozdanov-davidović

daljina
pomera ušće

Mladog meseca senka
U snu nozdrve širi
Okrenuta rudama.
Oko doma samo mog
Definja pesma varka.
U suseda kaplja žutih
Sunce na ružinom kocu.
Na zavesama stari cvet
Veze sebi druga.

Rdom stoleća klize
A nadasve ruža.
Nad ružom pčela opustela kruži.
Prvi rođeni i poslednji mrtvi
U vrlovima
Cuvanim.
Smekšale munje kaplju
dok je voda budna.
U gvožđa tankoruke tame
Dok je voda siroma
Dok su lestve same.

Prostranstvu ima vremena
A ono vremena nema.
Uvelo što sviće
Iznad svega dodiruto
Iznad svega duboko.
Što nije
Jeste blizu
Kad putanje rastu
I mrse vode početak.

Sa senkama pčela na imenu
Zemlju za lice vode pitam.
Vestima usput
Beli se šapat razleže.
Svetlost u plaštevima
Po radostima popločanim
Naprsikom svoju tužnju ispija,
A sunce ide kući.
Ide kući.
Sa mesečinom svega
U mislima.
Dva susjede tri
Sunce ide kući.

Tama
Poput stare gospe
Vodi mesec na lancu.
Mantije uske ostale
Za suncem.
Loptu nam drobe
Igri nam se bliže.

daniyel dragojević

revolucija i tragedija

Uz vaše pitanje,* kako je u njemu apostrofirana revolucionarnost i revolucija, želio bih kazati nešto o poeziji i revoluciji. To, naravno, neće biti u tijesnoj vezi s vašim anketnim pitanjem, ali bi bilo s potpitanjem da ste ga postavili, jer poezija treba da se pita za svaku akciju (pa i ovu o kojoj vi govorite), kada su akcije obično tako slijepe da se ne pitaju za poeziju.

Za poeziju u ovom vijeku, po mom mišljenju, postoji pet krugova iskustava koje ona mora uzeti u obzir. To su: iskustvo revolucionara, ateiste, vojnika, ljubavnika i čovjeka rada. Sva su ta iskustva u vezi, isprepliću se i nemoguće ih je razdvojiti. Kada se pogleda čitava novovjeka poezija i njeni glavni pjesnici, vrlo je lako ustanoviti: poezija ova iskustva, sva od reda, nalazi tragičnima.

Možda je ipak tragičnost revolucionara od poezije najmanje ukazana, iako je sigurno najdrastičnija i najveća. Vrlo je lako shvatiti zašto je tako. Revolucija je, prije akcije, san. Stari ljudski san o jednakosti i ljubavi. Poezija teško to može zaboraviti, jer je i njoj ta želja temeljna. Ali želja još nije i iskustvo. Iskustvo revolucionara počinje njegovom akcijom.

Ja revolucionarno iskustvo sada neću obzlagati i davati mu smisao i okvire. Neću jednostavno zato, jer nakon nekoliko decenija, skoro stoljeća, revolucija i revolucionarnih pokreta neke stvari (tj. tragičnost revolucije) ne treba dokazati nego pokazati. A što to znači pokazati?

To znači upozoriti da su te revolucije zamišljene u najboljim namjerama, započete u klasnoj mržnji, vođene u krvi i nasilju, nastavljene poslije pobjede vrlo nehumano (Staljin) i završile kao i svi drugi tragični

historijski događaji. Mjesto u slobodna, revolucija je čovjeka pretvorila u roba, mjesto da tolerira, ona ne razumije itd. Topovi s Aurore, na žalost, pokazalo se da su bili kao i svi drugi topovi, ništa drugačiji. Teoretičari mogu govoriti što god žele. Mogu još govoriti o mogućoj budućnosti, i da je ovo samo početak. Suviše je to dug početak. A proroci revolucije su se već odavno prevarili.

Revolucije se, bar za sada, nisu primakle cilju, a sredstva su ih potpuno izdala. Etički čovjek se u nama pita: Što je s mržnjom i grijehom ubojstva začeto, može li se završiti u dobru?

Ove post-revolucionarne situacije su nas uvjerile da je ovo vrijeme očajanja. Ništa drugo. Tko je danas siguran, poučen tim iskustvima, da započete akcije neće završiti obratno nego li smo željeli. Gotovo smo sigurni da će završiti najgore kako je moguće.

Što da se radi, dragi prijatelji, od lijepo postavljenog pitanja? „Kriteriji revolucionarnosti“, kažete. Postoje, ali oni su od iskustva, i tragični. Poezija se već odavna pita: Je li historija katastrofa? I revolucija u njoj — kao njen glavni činilac?

Završio bih, u jakoj želji da nemam pravo, citatom talijanskog pjesnika Saveria Vollarra: „Ljubav je prava protivnost svakoj revoluciji“. I poezija, također. Ona je razumije, ali ne može biti na njenoj strani, na njenoj historijskoj strani, naravno.

* Ovo je odgovor na „Razlogovu“ anketu, koja, uglavnom, pita o kriterijumima revolucionarnosti u današnjem času. Iako je na nju odgovorilo tri-desetak javnih radnika, ona neće, iz meni nepoznatih razloga, biti štampana.

dragiša drašković to se ja čujem

SRBIJA

1.
Ophrvan snažni zvonik grca mi
Oči sunca i povesmo pritajeno u sever

Zar potkožno tkivo ne bije dolinom
Zar ždral vremenom pružen
Ne zastaje mu dahom u let nepregledni

2.
Obasjana je brvnara u ševanju
I čulno mi ognjište pod temenom

Peva duša koja mi u krik zavičajnom
I peva predeona ptica
Sunčano na suncu koje zalazi

3.
Jedna stuna bilu u dosluhu
Duboko naklonjen cvetu čovek se povlači

Njegov život upravo počinje
Njegov život upravo traje
Jedan čovek jedan vek pred predelom vidnim

TO SE JA ČUJEM

1.
Zauzeto i tiho
Gle obostrane zveri

2.
Nepovrat
U molitvi znani krik

3.
Kameni grad
Ako me nema
A žena zazidana

4.
Jesam
To samo ja se čujem

5.
Gde sam
Odakle se udaljujem

6.
Hledoh da kažem
A već decenija

7.
Tihi rat
Časovnik

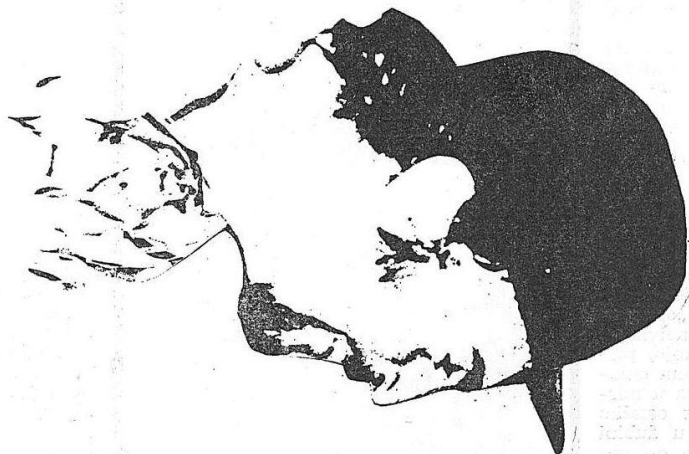
8.
Srca srce mrtve zabeleške

POČECI

1.
O tome kada bi se počinjalo
O početci o tome
O tome kada bi se moglo između dva ručka i [dva mira]

I te kako bi stajalo u beležnicama ovog leta
O tome kao bi se znalo više
O požarima koji su se zatim pomaljali
O nadleć pticama
O moru koje je bilo i nešto drugo
O moru koje je ostalo ono što je
O tome kako je neko bio i kako nije između [dva mira]

2.
Kada bi se počinjalo o ratniku
Koји nikada nije dobio rat
Kako je potmulu dobnjavu u krvi osećao
O crnoj vrpici beležio se samrtnim ordenjem
O tome kako je konačno nestao
Šta je pisalo
Na nadgrobnoj ploči ništa nije pisalo
Između dva ručka i dva mira
Ništa nije pisalo

branko andrić

PROGRAM UMIRANJA

danas umiremo srećni i fih i reka nosi naše
[leševe daleko
i smrt nudi darove čudne u tamnim šakama
koji kao napuštena stvorenja ščućureni sede i
[gledaju

očiju uprtih u naše mole nas za pomoć
zovu naša čula na uzbunu
a mi mirni kao davno pokopani i zaboravljeni

[mrtvaci
kao legionari u pustinjama dalekih vremena
kao izgubljene želje
čekamo onaj znak onu viziju koja se kao crvena
[sluzava vatra približava
i horizont sav zapaljen približava nam se

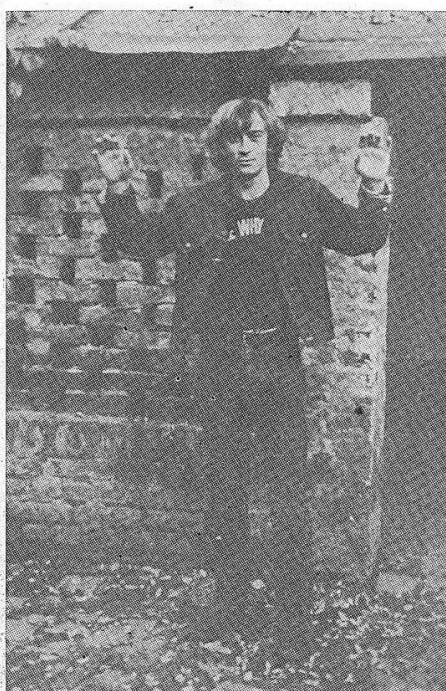
[bezglasno
i vatra nas već upija i bacaka gore dole a njen
[dodir je hladan
njen dodir je hladan i lepi se za kožu kao da nas
[ljubi

a mi u taj mah kao razdragana deca grčamo u
[suzama radosni
grudi nam pucaju od sreće i lepršamo rukama
i kao da polako počinje da se smrkava
kao da neko rumenilo ovladava nebom
kao da će nastati tama postepeno ali neminovno
neminovno

Ali ne prevareni smo i osramoćeni
onaj dah koji smo očekivali kao suludo
[ispunjenje naših nadanja
onaj dah kome smo jurili u susret razgolićenim
[licima
onaj dah koji smo hteli da upijemo da popijemo
ne to je bila prevara
poluglasni grohot jecao je u pećinama
stajali smo kao stabljike nekih biljaka na vetru
i bili smo nemoćni i izgubljeni jer nismo osećali
nismo razumevali odakle duva taj vetar i kuda
[povija naša tela
ili to uopšte nije bio vetar nego neki šum ili jauk
neko lomljenje drveta koje neprekidno traje

i ja sam prvi ustao i stajao i gledao u Sunce
i uplašio sam se kad sam oko sebe video samo
[spaljene stabljike
hteo sam da zaplačem, ali me dograbise ruke
[ludih igrača

PROGRAM UMIRANJA

i počeh da skačem sitno sa obe noge u kolu
[dugom beskrajinom
preko pešćanih dina i kamenih platoa

i ova groznica prođe
i osetih da kao sužnji sedimo u uglu velike sobe
i svi su tihi
čuje

a ja sam tako očekivao da skočimo i proderemo
[se

Novi Sad, 6, februara 1968.

VENECIJA—VARŠAVA—KRAKOV

Nisam nikada otišao iz Venecije, Varšave, Krakova

Da li sam zebao — ne znam
Ili sam bio sam
Izmaglica neka čudno me je pratila

Osećaj jasno me izgara i tužni oblaci možda su
[tamo sada

A bio je tako lep grad jednoga jutra i drugoga
I bio sam premoren od lutanja koje traži

O sve što sam hteo bio sam našao i ponovo
[dalje tražio

Kamen, barokna crkva, smrad, nesanica, ljubav i
[lepi predeli

Kako mi je malo trebalo da budem srećan ali ne
[i dovoljno

Ribe, vrane, močvare i opet mi se budi srećni lik
I opet pomišljam u čarobnom svetlu na oporavak

Žurbe u avione, u brodove u tužne utrobe kupea
Sa željama sa blagodećima, sa iluzijama koje

[nestaju
Da zajedno tonemo u kanale, u Wisle i mora
U bare, u kišu, u mostove, pulovere i zlatan sat

Želeo sam im tako nježan mir
Tako sam oplakivao večitu odsutnost do

[ponovnog povratka
Očekivao novo bućno predvečerje
Prividenja u baroknim crkvama i katedrala

Vitroe koje ludački volim i madone
Belo cveće divnog mirisa i setnu religioznost

[skulptura
Bio sam tako srećan ali ipak tužan
Nikad nisam otišao iz Venecije, Varšave, Krakova

šest pjesama

■

Iziskuju li svi od duše čovjeka da se obistini u trajnom plodu? Ne, ja to ne znam. Moje vrijeme i moj prostor gdje se razotkrivam kao suncokret svijetlu vama je nepoznat.

Kao što je zemlja jednostavna i kao što je zvijezda mudra bez ogle-dala, isto je tako i plod najdublje osjećanja čovjekovog samo periodičan: u noći on je skriven u zvijezdi kao što je danju u suncu upretn. On se mijenja od svačijeg dodira, nestaje kad se mračni da bi se otkrio u svijetlu, prestaje načas ovdje da bi se potvrdio u drugom prostanstvu.

■

Dok sve veća raste naša čudna jarost, kruh nam sve trpkiji postaje. Jedno je nebo u božjoj ruci a zemno sunce nas drugačije grije. Ptica kad zava noć voda mirnije teče iz polomljenog srca. I kruh što melemom biva neshvatljivo nas ubija svojim čudnim dobrom. On je topao ko zrak na usnama iskrvavljene ptice.

■

I dok smo čekali njegov mukli pad, silan sukob preplanula trupa sa zrakom, on je poletio. Kao niti najnježnije utkane u kaljavu zemlju, tako su riječi ispijale njegove sokove.

U najbližim predjelima srca on je neranjiv, njegove su moći pod okri-ljem duha

zašto zapomagajte:

— Strašan gospodar bit će kažnjen da voli, sluga da prezire, a vrijeme da vlada.

■

I najzad se dogodi to blaženstvo riječi, pa sva pustinja zablista ovom hladnom vedrinom. Koliko svjetlost čeka pohod muklog groba, koliko nebo već dugo sunce sluti, a korijen im je zajednički u temelje kule bjelokosne sazidan.

Ovaj kraj, ovaj prostor čudorasan, naš je grob za kratko vrijeme. Kamenu se podasma ko voda travi i cvijet pčelinjoj matici. A opet nam opseg Dobra uskratit će.

■

Grieh naš velik je dio smrti ovog čudnog posrtanja; u riječi se ne izgoljava, ruku ne prihvaća, a odlazeći svojom tupom stazom sjenu udaljuje.

Opravdavaju ga samo naklonost neba i nadir svjetla neizjednačene vrijednosti. I ja sam tako utopljen u taj podmetni gutljaj čudna soka da se sa svima vama izmoljavam: nebu za bliskost, a svjetlu za svjetlost.

■

Svaka je sumnja alkemija čudnovatih tvari. Svjetlost je nedosezivo trajna i stalan joj je slijed u beskonačnost. Ali sjena uvijek biva njeno drugo lice i malo je svega da se u nju slije.

Više vjernost ovom puću nije potrebna; riječ se prešvara u sasvim čistu biljku, a prostanstva gdje se usreće san s buđenjem najsvetija su izvorišta vječnosti. Čudnovato previranje nastaje tada i neopazice: premještanje iz prošlosti u budućnost i budućnost u stalnu trajnost samo potvrđuje da ovaj „biti“ jest u višeznačnosti.

dvije pjesme

POSILIJE PODNE

Poslije podne negdje oko pet, dođe jesen sa vjetrom
Dođe pas skitnica sa pijanom otrcanom dušom.
Pjesnici izađu u šumu i gledaju kako rijeka teče i lišće
njih opominje da život urnebesno urla.

Oko šest sunce gubi svoj iskonski inat i dođe
lagana groznica kao ringišpil.
Dođu umorni konjanici na vrelo ljubavno da u galopu
sjenke svoje zaobiđu.

Dođe iskonska plima, pa se gnjev čelu približuje
i tresak gromova cvijeće plaši u napuštenim vrtovima.

Po izlozima spava ljepilo našeg prisustva i postaje
sve hladnije na malim trgovima izgubljene nježnosti.

Oko sedam, svako ko je mislio doći on je došao ili umro
u svom pohodu, šumom dostignut.

Svjetiljke dolaze na rub noći i dovikuju se očajno.
Prolaze opasne žene u mimohodu, a prstenje im vuče
svoj skriveni zvek.

Poslije toga, kad i vrijeme zaluta u tamu, negdje iza
devet.

Dođe tuga sa svojim opijenim tijelom i igra crni čin
opčinjavanja.

Dođu nježni po svoju smrt i samoubice po sjaj nemoguć, pa biva tjeskobno čamiti u svom srcu.

Kasnije dođe još jedino ljubav i svlači se uz Vlašice i
bubanj tijela opijenog.

OPSIJENA KAO MONOLOG

Uopšte nije važno na koju će rijeku staviti
granicu preko koje nikad neću preći. Biću tu
gdje jesam
i oponašaču nekog neodgovornog vrača.

Prespavaću svako podne
ne sluteći da na katedrali još uvijek
vrijeme izbija neke tamne glasove za moju
još tamniju ljubav.

Nije važno ko
vodi psa na lancu u neko kišno predvečerje.
U tom raskoraku između vlastite praznine i
pokislog psa
nikad neće zasjati mjesečina, nit će neko
pronaći nove znakove ludila za izgubljeno
ljeo i svijet jedva slutnjom dotaknut.

Laž je da možeš učiniti ti nešto meni i ja
mojoj ljubavi
ne pobjegavši od sebe i svoje tamne kolibe
i ne odbacivši razloge ravnodušnosti. Al nije
ni najmanje važno — ko te ljubi dok se u mojim
okovima smeješ
i istrajavaš u naivnosti u kojoj ti spokoja nema.

gerold lászló

ODGOVOR IVANU HOROVICU

Najpre želim da se zahvalim redakciji PO-LJA što je uz pismo Ivana Horovica prevela i objavila i moju prigodnu radio-dramsku recenziju, objavljenu u *Magyar Szóu*, jer će ovako, na osnovu oba teksta, biti očigledno ko je od nas dvojice egzibicionista i na koji način i pomoću kakvih metoda mog sagovornik odigrava svoju nimalo svetlu ulogu.

Pored toga, klevetničko pismo donosi i jedno novo otkrovenje: njegov autor otkrio se u njemu kao „hrabri” pisac pamfleta. Ovu stranu njegove ličnosti do sada nismo poznavali. Uostalom, nismo ga do sada ni računali za čoveka vična peru.

U prvom redu želim da istaknem svoje čuđenje što se I. H. upušta u ovako besnu diskusiju povodom moje recenzije napisane jedva na šljajni i po. Dnevna kritika je mišljenje jednog čoveka koga je urednik ovlastio za pisanje recenzija. Da se, uprkos tome, I. H. ipak upušta u diskusiju, neće začuditi one koji ga poznaju. I. H., naime, na svaku rečenicu koja njegov rad ocenjuje negativno, reaguje najgorčnije. Trči kod glavnih urednika i urednika, preti i podmeće. Čak, u većini slučajeva, i pre objavljivanja pojedinih tekstova želi da ih proveri — skoro da kažem da ih cenzuriše. Jedno vreme je od saradnika *Magyar Szóu* redovno tražio rukopise u cilju „dogovaranja”. I redovno je došao u sukob sa onima koji su pisali negativno o pojedinim radio-dramama (s Laslom To-manom i piscem ovih redova). Ko ovako rea-

guje — ili je ubeđen da je sve ono što radi savršeno ili se plaši za nešto; recimo, za svoje pozicije.

Pretpostavljam da ima razloga za strah. Jer, ako on mene pita za moje kvalifikacije, i ja sam slobodan da ga upitam za njegove koje mu daju pravo i mogućnost da bude dramaturg radio-drame uopšte, a posebno radio-drame na mađarskom jeziku. Jer, ne sećam se da je ikad objavio neki tekst iz oblasti dramaturgije ili da nas je ikad obavestio o pojedinim značajnijim ostvarenjima na planu radio-dramske literature itd. Znači, ja ga ne pitam za „školske” kvalifikacije, za šta bih, pretpostavljam, isto tako imao pravo, već ga pitam gde je i na kojem mestu dokazao da je on dovoljno „stručan”. Jer, ne sme se prevideti pitanje stručnosti kad se radi o uredniku literarne i umetničke emisije koja je veoma značajna činjenica u kulturnom i duhovnom životu jedne narodnosti. I, kakav je urednik-dramaturg onaj koji sa svojim mišljenjem nikad ne istupa, te nije uključen u duhovni život svoje sredine? Kao što znamo, I. H. ništa ne piše, izuzev pojedinih protestnih pisama na adresu glavnih urednika. Možda ne piše zbog toga što mađarski književni jezik uredniku-dramaturgu radio-dramskog programa na mađarskom jeziku nije najjača strana. Dobro znamo kakve nedogledne posledice može da ima upravo jedan ovakav nedostatak, kada se radi o radio-drami koja prosperira pomoću reči i atmosfere koju reči donose. Nedovoljna literarno-jezička kultura uopšte ne daje nikakve garancije za uspešan rad. Posle ovog suviše je objašnjavati da se naši razgovori vode ovako: on srpskohrvatski, mi mađarski. Ne znamo na kojem jeziku utiče na jezičko oformljenje radio-drame koja se izvodi na mađarskom jeziku.

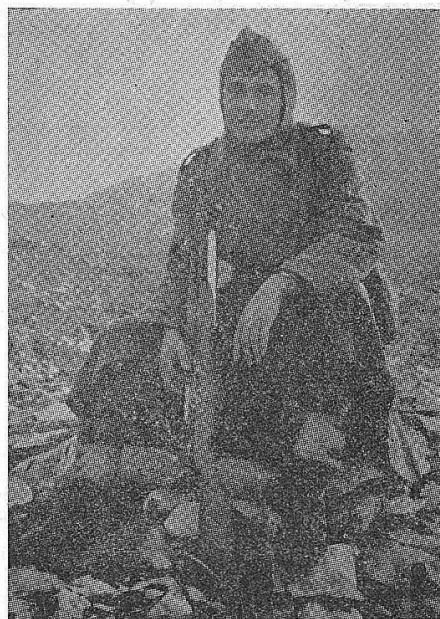
Čitalac je verovatno primetio kako I. H. uprkos svojoj pamfletističkoj grmljavini, ništa ne dokazuje. Kazuje kako treba shvatiti Ketigovo delo, ali ne primećuje da „desubjektiviziranu metaforičnost neostvarenosti” diskvalifikuje zapravo školski tačno prepričan sadržaj. I baš zbog toga nikad neće uveriti u vrednost Ketigove drame ni dvostruko pozivanje na pismo čika-Vereš Petera. Da ne govorimo o tome da nije baš učtivo pozivati se na privatna pisma; uostalom i mi bismo mogli navesti pojedine delove iz pisama čika-Vereš Petera upućenih na adresu naših redakcija.

I. H. svoje tvrdnje ne dokumentuje nikakvim činjenicama, citatima, niti analizama, već jednostavno pokušava da izvrda i izvrzne ruglu kritičara. (Zbog toga redakcija *Magyar Szóu* nije htela da objavi na mađarski prevedenu „varijantu” ovog uvredljivog teksta.) Čak ni svoj cinizam ničim ne potkrepljuje. Njegov metod je samo prividno u prvom trenutku efekatan, ali čitalac će, pre ili kasnije, uvideti da, u suštini, velike reči ne sadrže ništa, a cinizam je predodređen da skrene pažnju sa nedostatka argumenata. I. H. oplakuje glumce i reditelje, ali puko žaljenje nije nikakav argument. Ne odbranjuje ni programsku orijentaciju, što ni onda nije učinio kada sam o njoj pisao analitički (videti u broju 33 *Új Symposiona*). Ne odbranjuje ni Ketigovu dramu, te ne daje nikakvu mogućnost da se o njoj ozbiljnije govori.

Na kraju, I. H. me je posebno obradovao što je prevrtao po mojoj prošlosti. Radujem se zbog toga što se ovako ponovo dokazuje, sam po sebi, ko je od nas dvojice egzibicionista. Naime, I. H. citira prve redove jedne moje stare kritike, a u međuvremenu mudro prećutkuje da je reč o jednoj kritici iz novembra 1965. godine. Naravno, isto tako će mudro prećutati sledeće redove te kritike iz kojih se može videti da je radio-drama „jednodimenzionalna” u tom smislu što je sposobna da izražava prvenstveno unutrašnja, duhovna zbivanja i stanja, što Đurđevićeva drama odlično ostvaruje.

Ne poričem da pre 1965. godine nisam bio redovan slušalac radio-dramskog programa, ali otada skoro redovno slušam radio-dramu. A I. H. očigledno zaboravlja da ni on nije bio uvek dramaturg.

Pretpostavljam da će se uskoro nad nekim stvarima zamisliti.

dragomir ćulafić

TRENUK PRE NO ŠTO USNIM

osanim kamen zavidne umrle ptice
dotaknem travu ona zelena povene
prekunem svoju glavu kletva mi san ponudi
zapevam pesmu šuma se ne probudi
pa zaspim gorka reč
u snu da me udavi

dozivam zvezdu nikad da dozovem
stalno noć noćuje slep da se probudim
ozvezdam nebo zvezda me prevari
zvezdom prevaren ja ne smem da se vratim
pa zaspim gorka reč
u snu da me udavi

TRENUK SNA

pa zaspim gorka reč
u snu da me udavi
(zvezde su prevara smišljena nebom,
svet je običnost lažne su reči
ostavljen cvet cvetom se izleči
gde su mrtve ptice ne peva šuma

gde su mrtve ptice ne zapeva šuma
predeo slep slepom jutru vodi
posadim cvel cvet san obgri
pa mu grljenom usnu poljubim
ti si moj cvet cveće usnuli
od reči on svene pa mi se ponudi

ZVEZDE

Zvezde nad mojom i tvojom glavom.
Zvezde od leda i pepeljastih vrhunaca.
Zvezde iznad naših senki i senke sunca.
Iznad samih senki zvezde.

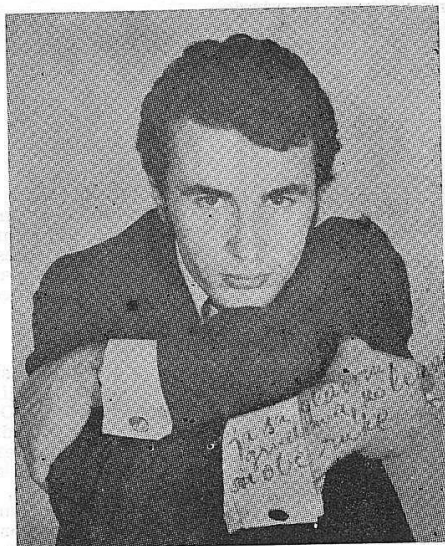
Zvezde nad nama.
Zvezde koje svedoče naš put do nekog
slepog jutra.
Zvezde nad mojom i tvojom glavom.
Zvezde do nekog nemog sutra.

Zvezde na nebu.
Zvezde na nebu i tvom mrtvom čelu.
I tvom mrtvom čelu gde će sveće biti ugarci
i zvezde senke urni u cvetnom maju.
I zvezde koje nas odozgo prebrojavaju.

Zvezde od leda i pepeljastih vrhunaca.
Zvezde iznad naših senki i senke sunca.

stevan
tontić

DOBAR DAN

ČIME SE ZANIMAM U SARAJEVU

U Sarajevu se ovih dana, hteo ili ne, zanimam spontano, al' ne-
izbežno time što na svakom koraku čitam:

Duško Trifunović je krivac što je ovde najtalentovaniji pesnik,
jer nije baš moralo da bude tako!

Duško Trifunović, poput Sokrata, kviri mladež svojim poganim
rečima!

Duško Trifunović je krivac za to što se o nama ne čuje mnogo,
mnogo, mnogo više!

Duško Trifunović je taj koji je nagovorio onog S. Tontića da
nas napada i omalovažava (ovo je sigurno utvrđeno preciznim sta-
tističkim merenjima)!

Duško Trifunović ne zna da kaže ko je autor jednog srednje-
vekovnog romana u kojem se govori o jednom srednjevekovnom
čoveku i nekoliko žena — pa je, dakle, isti Duško Trifunović ne-
znalica!!

Duško Trifunović je krivac za književnu jeres u zemlji bogu-
milskoj!

Dok mi pišemo i danonoćno radimo, eto čime se dotični bavil!

Dušku Trifunoviću dajemo do znanja da više ne pripada našoj
generaciji ni u kom smislu!

Jer, najzad, Duško Trifunović pokrao je sve naše poetske ideje
i samovoljno ih realizuje!!!

„GENERACIJA“
(potpis anoniman)

ČIME SE ZANIMA SVETA LUKIĆ

Pre svega, Sveta Lukić je jedan, uopšteno govoreći, književni
radnik. I to — dobar radnik!

Pobliže: moglo bi se za njega reći da je, takođe, jedan estetičar.
Još bliže: kombinacija sociologa i estetičara. Dakle — kombina-
cija. Nećemo reći — integracija.

Šta je, dakle, Sveta Lukić?!

(No, pa već smo rekli!)

E, dobro. Mađa je Lukić u svojoj najnovijoj knjizi počinio brojne
„materijalne greške“ — ipak, treba reći da je on i erudita. Jer, ko
će znati što se sve zbiva u toj jugoslovenskoj literaturi! A poznato
je da je Lukić bio odista angažovan i da je radio. Bogami jest.

Sveta Lukić će biti zaslužan za stvaranje jedinstvene jugoslo-
venske literature.

Zato divni napis Branimira Donata u „Telegramu“ o Svetinjoj
knjizi treba možda staviti pod jedan dobar upitnik, eventualno, i
pod dva — tri upitnika. Treba ga, štaviše, okružiti i zagraditi upit-
nicima!

Kako to da Donat nije već naučio slova Svetine estetske či-
tanke?!

MILIĆ VON MAČVA

Neke drugove Milić od Mačve sa svojom lokalveličanstvenom
autobiografijom očito iritira ili bar izaziva kod njih osećanja bliska
zavisti.

To se naročito primećuje na životu i životnom ponašanju kri-
tičara i iritičara (što mu ide zaista na čast) Igora Mandića. A vrag
zna gde se ovaj rodio. Jer, nezgodno bi bilo reći: Mandić von VUS.

METEOROLOŠKI IZVEŠTAJ

IZ ZAGREBA

Pod pritiskom velike (kako unutarnje tako, možda, i spoljne)
temperature, direktor (ime: Slavko, prezime: Sedak) jednog zagre-
bačkog kolektiva podneo je ostavku na članstvo CK SK Hrvatske,
zbog osećanja moralne odgovornosti, a koje mu se (osećanje) javilo
u njegovom stanu što mu ga je nabavio njegov kolektiv po ceni
od oko 45 000 000 starih dinara (slovima: četrdeset pet miliona), „uz
obavezu vraćanja pozajmice na preko 75 godina i uz svega 0,25
odsto kamata“!!!

Ostavka je, dakle, podnesena, da bi mu, što se stana tiče, savest
bila na svome mestu i čista!

ĐURĐICA TOMIĆ

Sumrak je obrubljen iščekivanjem i oglašava se dječjim glasovima
i čini se da kiše nisu obrisale bijele križaljke na trotoarima
jer malene noge još strepe da ne stanu na rub jer žele igru
gledam ih iz kuta prošlosti ovlaženim očima blagom ljetnjom rosom
gledam svoje noge u njihovim zaplašenim skokovima i oči su nam iste
samo jedna zima odvrtila me od tih igara i ulila u moju dušu mržnju
jer on me nije volio takvu on nije volio moje skokove ni igru ni vrisak
a ja sam i sada ista i žudim za posjedovanjem te bezbrižnosti i sama sam
i žudim da se sakrijem u najtamniji kut ulične sjene i tamo čekam ono
[zašto sam i sada tu.

Gradim svoje zidove u skladu postojanja mjesečeva srpa
da zalud ne bih lutala za sjenama što ih stvaraju kuće
da plohe tvoga prebivališta ne bi bile i moje utočište
jer jedna jedina noć u traženju svijetla na praznoj ulici
stvorila je od mene čudovište kojeg se plaše odrasli
ti si mi darovao vjetar a on je nestao sa mojih dlanova
kada je jedna sjena protivnog tabora sakrila tebe
kada sam čula naricanje kukavice jer ti si umro
i ja sam ovila oči crninom jer nisam posjedovala crninu
i sada je krut beton tvrdi od mojih stopala bez zaštite
i brojim tek nastale rane na njima obiljene gorčinom.

JORDAN JELIĆ

HELENINA ULICA

Ti ćeš znati proći sa strahom u kasnu noć. Luda si što ne voliš pratilje
poslije bala. Sama. Samo stope. Siegne drznosti u stablima posađenim sa
strane. Ogrljene grane po stablima — odprijeda ustegnute u gaćama
mališana.

Kad osjetiš da te neko prati najradije bi zvala vatrogasce da daju
uzbunu. Zašto ti uopće živiš u mome gradu? Preseli se tamo, gdje se
sove samo ponekad šecu po ulicama.

KROZ SVIJET IDEM KO SA FRESKE

Pomislih da lešinari nadletaju mene pa obgoljen koračam obalom.
Kamen jede krv iz mojih žila, ni jedan paganin u uskom — kurjačkom
prohodu. Na dnu ukroćene šume dva jelena sabili robove, nigdje puta u
kasnu noć.

Dokoni pokojnik u meni pokušava naći najboljeg sugovornika da dobije
grobovsku bitku. Pogledam svoje lice: Kroz svijet idem ko sa freske.

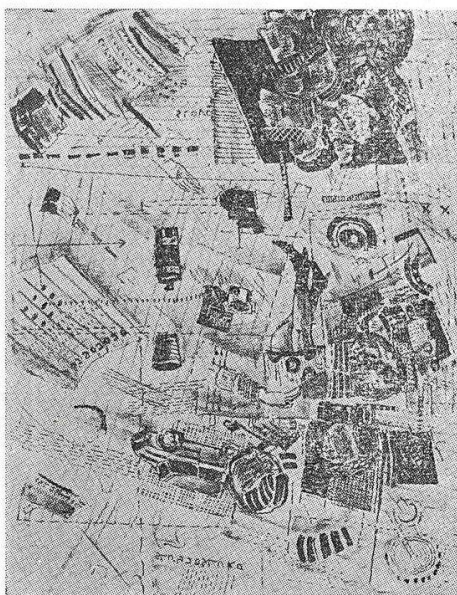
Kazivao mi je starac, kuda bi se najprije doselio da se smjestim sa
čeljadi.

Nije nam bilo tijesno, a varoš porazdjeljena pa se svaki predio zove
nekim čudnim imenom.

Sutradan smo dali načiniti opanke za sve, kupiti nešto blaga, raspre-
miti ležaje i urediti novo ognjište. Ljudi nam darovaše verige.

Kasnije, gledali smo s kišnih dana kako promiče taj narod poprijeko
sela nekud u planine sa stokom pod jarmom. Tako je bivalo te jeseni.

iz kritičkog dnevnika

pero zubac

ZLATO SVETOZARA BALTIĆA

Ni prema kome, valjda, od pesnika mlade generacije srpske poezije izdavači nisu bili tako nepravedni i surovi u svojoj gluvoći kao prema Svetozaru Baltiću. Puni dvanaest godina čekao je ovaj pesnik vreme svoga prvog ukoričenja, mada je za tih dugih i burnih jeseni samo u *Delu* objavio par *zbirki* stihova. Tek je onaj nedavni, umni i pionirski zahvat beogradske *Revije* ispravio nepravdu prema Baltiću: njegove *Svetkovine* ugledale su svet u prvom kolu *Revijine* biblioteke poezije „Slovo ljubve“. Tako je konačno prijatelj Baltićevih stihova po prvi put mogao da sagleda kompletniju objavu ovog, nesumnjivo, po mnogo čemu osobitog pesnika.

U Baltićevoj poeziji sjedinjena je u najboljim trenucima divna hlebnikovska raspolaganost i otmena pasternakovska mirnoća. Stalno tu titra nespontan nerv dionizijske veselosti čoveka sred prirode, natkriven najčešće veštom senom pesnikove svesne želje da emociju umiri, da strukturu hermetizira. U takvom nastojanju Svetozar Baltić, pesnik iz čijih najboljih stihova zvone damari iskonske žeđi za bistrim i nešančenim govorom, prečesto ne odoleva opasnoj igri sa hermetičnim strukturalnim ljušturicama i umesto da hermetizam ostvari ungaretijskim svodenjem misli na čistu kost u fokusu pesme, on „hermetički“ zatvara pristup misaonoj okosnici pesme nepotrebnim elipsama i iskonstruisanom lapidarnošću. Baltiću hermetizam očigledno ne leži, njegova prava vokacija je u ne odveć sputanom stihu, sa bogatom metaforikom i neogolelom strofom. Čak, njegov vezani stih ima trenutaka izvanredne lepote.

Baltić, i pored truda, ne ume da pesmu oslobodi suvišnih reči i „visećih“ stihova. Retko mu je koja pesma celovito ostvarenje, a još ređe su pesme u kojim nema izvanrednih stihova. Odjednom u pesmi opterećenoj

naracijom ili „nevezanim“ slikama zablista pravi dragulj od stiha ili vanredno lepa strofa. Potom se nanovo vraća monotonija. Pesma *Vezilje*, na primer, počinje divnom strofom:

„Na ovom platnu moje jeze,
na onom platnu poljubac i šum.
Na ovom prstu zlato i reze,
na onom prstu otvoren drum.”

— da bi se odmah u drugoj strofi sav čar maštarije izgubio:

„Na ovoj belini moje belo,
na onoj belini tajni vrč.
Na ovoj mapi, otvoreno i smelo
moj predak spava kao grč.”

Baltić ume da istka neponovljivo lepe i čiste slike. Njegove pesme iz ciklusa *Stoljeće bilja*, osobito druga i treća, obiluju tamnim pejzažima iz kojih bujaju diskretne al svetle boje detinjstva. Čudne, nepojatne, fantazmagorične slike detinjih maštarija vraćaju se stihom ponovo na svoja pojila: *Zver jedna mekanim snom / lik mi preseca... Eto kako starim*. Koliko ima svetla samo u tako, naizgled, običnim stihovima:

„Okrugli pada снег.
Bela deca u vazduhu
crveno voće piju.”

A tek jedan stih, neprimetan u magmi Baltićevog osebujućeg talenta, govori da ga je zapisao neko od izuzetnog lirskog dara u strahu, toliko pesničkom, da će proći nezabeleženo neponovljivo vreme moći govora: „Dok ćutim zlato nekud teče“. To je cela pesma. Uz njega je svaki drugi stih suvišan. Baltiću bi mogao poslužiti kao pouka za čuvanje zlata koje je već stekao i koje će steći. Jer i dok govori „zlato nekud teče.”

ranko risojević

OBIČNA I UVODNA PESMA

Bruji kroz dubravu praznična muzika
Opele za tugu drskost neimara
Odasvud pristižu vlasnici uzvika
Vrt bola se dalje u sebe otvara

Rođenje je praznik kad sve se desilo
Mada pre tog čina pre svakoga čina
Naš vrt bola i u njemu sve je bilo
Zastoj u aleji za svakog daljina

Još uvek se Šantić pića ispod ruža
To što sam rekao šta sad meni znači
Kad je ova čutnja od govora duža
A vrtom lutaju već novi snevači

UTOČIŠTE

Još samo dah vode vrtu nešto znači
Još samo bol lišća za jesen postoji
Umorni od reke od svetla snevači
Na lišće legoše i san ih osvoji

Jesen i podne i glava snevača
Na lišću miruju kao posle boja
Samo san i dalje dubravom korača
Samo se on kloni svetla i spokoja

Slike iz mladosti mladost sa tih slika
Samu sebe traži samu sebe čili
Ništa drugo nema do kraja vidika
Ni hajkači nisu u dubravi bili

PRETPOSTAVKE ŽIVOTA mojoj generaciji

I traganje telom dole u dubravi
I traganje glasom gore po planini
Iz sebe se samo povremeno javi
Kao bol vrta stvaran na mesečini

Bio je šum kapi nit što se namata
Odsaj poimanja u granama pada
Bili su letači raspršena jata
Nad zastojem reke nad hitnjom kaskada

U prolazu polet u prolazu priča
O postanku kapi o prestanku suše
Jedno svojim padom drugo da veliča
Zatim da i ovo neki novi sruše

ROMOR

Čovek otrovan bolom čami u fruli
Kroz njega struji vetar — kao: on svira
Planinci prolaze to sve već su čuli
Kroz cincilik zvona i zvižduk pasifira

On već sklopčan u romoru smrkavanja
Već prekriven slojem baršunastog mraka
Sluša kako dugo isti zvuk odzvanja
Zvuk staklastog smeha njihovih koraka

Kad se kroz maglu prvi pojave zruci
On više ne zna šta to sada tu sviće
Nisu li to sveslosni davni ugarci
Ili za planince tek jutarnje piće

DIMITRIJE NIKOLAJEVIĆ

KAŽI JEDNOSTAVNU REČ

Kaži usijan u reč da kroz nevrete zabelasa,
Kaži glas jedino razuman za biljke i biće svake
[violine,

Taj cvet što procvetava i prkosno klasa,
Zasadi usred moga glasa u kome se odmaraju
[daljine

Izgovori kao ti je lakše, kroz oči ili nepca
Uz otkos požnjevene suze radi koje raste trava
[i vrba se krivi.

Reci je kratkim životom gljive il snagom ludog
[ždrepcu

Kad se na oblak propne sa vatrom u grivi.

Njom u javu mog sna zadi, pa dojkama
[razmahni, usnama zaori
u trenutak odsutnosti u kome nismo sebičnjaci,
A ja ću ti dati dve dugačke ruke gladi, te s
[njima se bori
Dok ne postanemo grubosti, dok ne popucaju
[kutnjaci.

Kaži tu ogromnu reč u zemlju što dublje,
Kaži je kroz smeh sufona da se toplim mrakom
[zapenuši;

Taj talas što će me grunuti lakše ili grublje
Morem kroz mene o pučinama nepoznatim da
[zapevuši.

JEDAN BOR

Okružen mrtvim pticama jeseni
I prepušten munjama na milost kad se vetrom
Svezuju u čvor,
S mislima o meni
U daljini živi jedan bor.

Moja ga vera od svih šuma
Za vatru sutrašnjeg dana višim čini,
Ona ga upućuje
Da s ide s uma
I mojim očima svet propuše.

Sve što je trebalo da se meni
Nepogodom u vremenu desi i iz korena me
Zavila u vior,
Ko more kad se zapeni
U daljini živi jedan bor.

Moja ga nada od svakog predela
Za dolazeći trenutak trajnijim čini,
Ona ga ljubi
Da ga ne bi otela
Neka crna slutnja što se o noć rubi.

Kao stub plameni
Opaljen mirisima zaborava ispletenog
U zavese za dvor,
Što se nije dogodilo meni
U daljini živi jedan bor.

RANKO PRERADOVIĆ

na svom levom dlanu nacrtah cvet
da sok iz njega brizne da vodoskok ostane
da u svom zamahu zvezdu progonicu pogodi

a na tom mom crtežu sve se lepo vidi
sok vodoskok zvezda pesma
na rani na mom levom dlanu

ti iz svoga tajnog utočišta
ja iz svoga trajnog zatočeništva
u susret idemo

svako u svom pravcu
i za svojim ciljom

park i radnici
vek crveni i pijanci
razbarušena deca i sretni starci
pa gde se sretnemo gde se sretnemo
tu će posle mermerni cvet da izraste
u vidu pesme a na krilu laste

jer
to mi jedan drugome
u susret idemo

5

pesnika

RADMILA B. ARSENOV

KAO DA JE MAESTRAL ZASTAO U ZALIVU

AKO SE DODIRNU HORIZONTI

MORE zaspalo u perivoju pa se čini da zri dok
[čeka.
A kad ona dolazi, čempresi joj se klanjaju i
[šljunak poigrava.

Članak joj kao svirala.
Uznemireno grli je more i čuva sa školjkama.
Ni njegova gazela nije večna.
..Šušite leptiri u žutom snovidenju...

3. HRONIKA KOJA ĆUTI

SEDAM dugih zima, sedam očekivanih letnjih
[putovanja
završe se u uvali gde u stenama zaigra sunce
i pregršt rumenih latica leandra.
Vraćam ti valom nevinog mora
svu zadocnelu ustreptalost,
sve sunčane dane sa potiljka zaliva.

MINIJATURA ZA UMORNOG VITEZA

5.
(Preludijum nemira)

ODLAZIŠ pre nego što mi dođeš.
Razlivaš se od jutra do jutra u strasnom i tužnom
[milovanju.

Kad te pitam za cvetove narandži,
odgovaraš mi njihovom belom tišinom
i opet odlaziš, odlaziš...

KRSTIVOJE ILIĆ

LABUDI U OKOVIMA

Odlazi niz vek kristalno pleme reči
U područje otmenih lira, bez obala
Nošeno zlatnim rogom da ovekoveti
Suštinu reči kad je odvoji od kristala.

Evo, i mali rob odlazi sa lovišta
Plebejac sedi, poglavar peska i kiša
Ako je od rastvorenog sunca ostalo išta
Frule žednih ratnika oglašice se kroz nišan.

Od njihovog smeha freske se po manastirima pale
U crnoj biljci skriven plod i skriven ubica
Pada mu sasvim bela, čista smrt, a on malen
kao na otvorenom nebu izvajana ptica.

O, kroz tu pticu tone tiha muzika i čudesna
U bezbroj vrelih slogova i rima
Pa trpeze zmija izlaze pred nas iz nesna
To je dar leta za labude u okovima.

SLAVLJE

Tužno, na dlanu vode, kleči ustreljena ptica
Kroz prazninu tela veštar joj frsku provlači
u ropstvu noći peva dan na lomači
Zemlja je puna korenja a nebo skitnica.

Promukli glasovi odlaze kao roblje u tuđinu
O' ko bi umeo ukrasti ružu od proleća
Da ga ne uhvate sva sunca i sva stoleća
I da mu sa čela ime majke ne skinu.

Meso se na žicama polako dimi i suši
Kraj njega zveri cvile iz otvorenih jama
Niko ih ne juri, sakrila ih je tama
Ni svetlost ne sme sveti mir da naruši.

Na kraju polja, pod brestom ciganke mlade
[boluju

Titraj, o, titraj samo mala senko meseca
I mene noćas u krvi ludost pesme preseca
I želeo bih da čujem u zvuku zvona oluju.

LJUBO TABORČAN UŽIVANJE

uzalud upireš svoj pogled
glas ne dopire do ušiju

i nitko ne plače

najpogodnija hladovina za šetnju
zaboraviti nečujne krikove
zaustaviti krvarenje

hrabrosti nedostaje

oprostite nezgrapnom smušenjaku
vaše su molitve neosporive
ali ja ne mogu suziti
na sutrašnjem sprovodu

razočaran nedostatkom

vlage i sjajne procvetalestosti
mekoće zbog krute zagriženosti
bistrine u mutnom sukrvništvu

brat je davno zaboravljen
roditelji igrahu odlučnu ulogu
jučer sam izgubio prijatelja

plakao za tobom
bolovao tvojom samoćom
ohrabren umorstvom zmije
sanjao ledeno jutro praznine

pero zubac

vršnjaci

(parodične šećerleme)

MIODRAG STANISAVLJEVIĆ PISMO ALEKSANDRA LOŠA

„Sprečen sam da dođem na vašu malu svečanost...”

Došao sam da Vas sredim za onu malu stvar. Dosta smo bili već po žbunju i rastinju, dosta se krošnjama selio naš duh... Dosta je bilo tih neočekivanih odlazaka pod platane gde je kišilo suvo leto naših misli nestrpljivih pred odlukom. Dosta je bilo draga moja. Godine su pale na našu ljubav, tamne svečanosti na kojima nas nije bilo, gde su svirali frule i violini briljantni muenet Bokerini, a nas nije bilo.

Pa sam došao, ko velim, da Vas sredim za onu malu stvar. Osećam, u vašoj duši zreva jedno davno leto šeboja i topola. Osećam Vi ste kao nekad pa sam zato i došao da uredimo našu malu stvar. Jer, draga moja, u nama je samima bio kvar.

SLOBODAN RAKITIĆ

MILEVA

„Safiru lepi u kapi nebesa
O divno ime Mileva Mileva”

Teli se nebo i uzdiše
Nadaleko se čuje huj
Poljem mršav mi vetar briše
Kao sudbinski smrtni bruj
O ja ne mogu plakat više
Već moje boli ti krasna čuj
U mome srcu švraka peva
O divno ime Mileva Mileva

Srce mi ključa kô lonac sarme
Oh naspram zarnog gleda tvog
Pa zato pevam ko Malarme
Jer ti si za me presveti Bog
O ne gledaj me kô da sam barmen
Kô da sam skrušen u vreći rog
Iza tvog kuka mesec izgreva
O divno ime Mileva Mileva

Oh šta da radim jadan sad
Kad glas mi Tvoj srce otrova
Oh naslućujem smrtni pad
Sa sulunara ili sa krova
S Tobom se ljubiti ja sam rad
To ti govori pesmica ova
Moje te srce golu sneva
O divno ime Mileva Mileva.

Kada osetim tvoju put
Ko žuto lišće što zeleni
Naježi mi se levi bui
Oh izdahnuću kuku meni
Umreću danas poslednji put
Ako ne kažeš odmah me ženi
Više se meni u prazno ne peva
Jedino ime Mileva Mileva

TANJA KRAGUJEVIĆ

VRATIO SE ŠIME

„Šta će majka s kolodvora,
dija — dija — de...
Prošle su te godine,
Voloda...”

Ide patka preko Save
nosi pismo na vrh glave,
u tom pismu piše:
Vratio se Šime.

U staru kafanu ne navraća više
Šima Šinter što se veselio
jer je odselio.
Jucika godinama već
ne loži u podrumu peč.
Na favanu takođe
stari miš ne glode
više.
I tiše padaju kiše
sve više.

Ena mena dudumena
karanfila mustafila
dža mata ko kafa
pis.

Sve je već drugačije
dragi Šime,
vidiš da Ti nisam
zaboravila ime
mada već nismo deca mi
dija dija di

A zub je vremena zbog
vlažne klime
poodavno već na našem zidu
izbrisao drago tvoje ime
Šime.

Šta će enci na kamenci
troja vrata zapečata
kada više nismo denci
Šta će ena dudumena
kad si čovek kad sam žena
dža mata ko kafa
pis.
Neće se to vreme Šime
vratiti na bis.

MIROLJUB TODOROVIĆ

MC²Cgoh⁴ = ZVEZDALIJA – VLAH ALIJA

Zvezdeopteriksi se muvaju
Zvezdometrinama kao molekuli
nebuloznih masiva u zračenju
Ratfordovih sistema od kojih
zavisu visina drveća u zvezdokopima
i zvezdorudnicima i zvezdodohodak
zvezdudara MC² pomnoženo prostorom i
Galaksijom sa dve nepoznate bez
grafičkog prikaza
Zvezdplice i zvezdkrtice
takođe naseljavaju neznane
prostore kojima pesnikov zvezdoduh
krstari tragajući za zvezdalijskim
tragovima zvezdistorije.
Jednačine su propevale, vivat
račun i zvezdometrija,
P=pesnik, nekonstantna sitnica
K=kritičar, nepostojeća nepromenjiva veličina
P=poezija zavisna od količine veličine

[promenljivost:
Poezija jeste jednako pesnik puta kritičar
i obratno
E=HIDFTG\$67&% vrhunski simbol
itdzvezd.

vinko gajčević

ZAMARA NAS SREĆA

Srce je prazno
I bola nestaje već
Brate moj!
Skončat ćemo u tuđini
Žedni i bez uspomena
Ljepota se protiv nas okreće
I ma šta učinili
Ljubav se vratiti neće
Vrijeme je da se kaže:
Mi živimo u sebe zatočeni
Zamara nas sreća
Koja ne postoji

PROVINCIJSKA JESEN

I tako odnekud slučajno
Sasvim iznenada padne list
Kriko ptice kap kiše
Malo muzike malo pića
Pjesme sentimentalne
Berbe grožđa
Berbe kukuruza
Pa magle u zavičaju
Pa opet kiše pa nesnica
Tako se spušta u srca
Jesen provincijska

PJESMA O POVRATKU

Vratio sam se iznenada
Sve u kući prevrnuo
Ali stvari koje tražim
Nigdje nema

Studen je iz zidova izvirala
Jer kuća je trošna uspomena
Mora negdje da postoji
Ta stvar koje nigdje nema

Večera je postavljena
Ne odreci se patnje olako
Čutanje ptica oluju sluti
Nas govor opet izdaje

Ponavljamo molitvu koja uništava
Vrelo ljeto žednu zemlju iskušava
Ukoliko se odlučiš na povratak
Moj trag na obali ne traži

nikola nilić

LJUBAV U METAFORI

Ona nije ni lepa ni sjajna
Ni ti joj je ruka sunčana i meka
Ni laž ni svetlost a, ipak je tajna
Ni vreme ni voda a, ipak je reka

Ona nije osmeh ni ti mašta jave
Ni suton u ponoru pepela
Ona nema zore niti oči plave
Ni ti ptice izleću iz njenoga tela

Ona nije čežnja ni ti biser što pati
Ni cvet duše u nenoj terasi
Ona suza nije, a ipak joj moram vreme dati
Da je imenujem dok se vatra ne ugasi

Daleko da zrak bude il' uzvik dana
Ona nije san ni želja u polju krvi
Ona nije rosa još manje obmana
Ni luk sreće u tamnoj obrvi

Ona nije zvezda ni zamka aprila
Ni ti put ka nebu ni nada svanuća
Ni ti greh ni radost a ipak je bila
Daleki zvuk u slutnji bespuća

Ona nije žed ni tuga a ipak je tajna
Ona nije biljka reči ni rumen daljina
Isuviše bliska, a ipak je tajna
Ona nije šum ni život a ipak istina

polja

„POLJA“ — ČASOPIS ZA KULTURU I UMETNOST
uređuju: Boško Ivkov, Mihailo Harpanj i Pero Zubac
(glavni i odgovorni urednik).

Tehnički urednik: Ferenc Maurits.

Sekretar redakcije: Olivera Petrović-Šijački.

Izdaje: Tribina mladih, Novi Sad, Katolička panta 5,
telefon 43-196.

Rukopise slati na adresu: Redakcija „Polja“,
Novi Sad, poštanski fah 190.

Godišnja pretplata 15 novih dinara,
za inostranstvo dvostruko.

Cena jednog primerka 1,50 novih dinara.

Žiro-račun 657-3-298 kod Narodne banke
u Novom Sadu.

Štampa „Forum“, Novi Sad, Vojvode Mišića 1.

Meter: Facsar Zsolt.

LIKOVNI PRILOZI U OVOM BROJU:

grafike: milan stanojev

naslovna strana: ferenc maurits

OBRA ČUN

**MILOVAN
VITEZOVIĆ**

Kroz ovo nesigurno vreme pesnike
treba zaobići.
Pesnici uvek napred idu? Promašene
teme!

Mogu li ispred vremena ići
Koje je odavno pregazilo vreme?
Kroz ovo nemirno vreme pesnike treba
zaobići.

Kroz maglovito veče kako do dobrih
zora

Idući za već obnevidelim vodičom?
Možemo sigurno stići do položaja,
fotelja i komfora

Ako idemo za Ristićem, Matićem,
Krežom i Davičom!

Kroz maglovito veče kako do dobrih
zora?

O njima sve najlepše i u aoristu: vi beste!
Treba li dozvoliti, zar ćete uvek biti mali,
Da vas za uši vuku u manifeste
Koje su i oni odavno izdali?!
O njima sve najlepše i u aoristu: vi beste.

Ali kocka je bačena, dragi Rubikone!
Mnogi postaju pesnici, ako određenog
dana,
U određeno vreme, triput zazvone
Na određena vrata određenog stana.
Ali kocka je bačena, dragi Rubikone!

Nisu svi putevi pravi i svi ne vode
do dana.
U noći se najlakše ide u krug.
Mala je budućnost poezije za velike
sedeljke klana.
Niko ne shvata generacijski dug.
Nisu svi putevi pravi i svi ne vode
do dana.

Mladim pesnicima nadrealizam u umu.
Pesme im čute i ista poslednja i prva!
A kod Daviča u nekom podrumu
Jedan pesnik cepa i unosi drva!
Mladim pesnicima nadrealizam u umu.

Žabokrečina metafora ih održava.
Asociraju na žabe i bare, i to mi smeta:
Pesnici više od država
Moraju imati suvereniteta!
Žabokrečina metafora ih održava.

Plejada pesnika stvaranih pod indigom!
I dosta tih Davičovih ića i kolenovića!
Tih sa prvom i poslednjom knjigom!
Tih koji popodne gube kod Matića!
Plejada pesnika stvaranih pod indigom!

Moj put nije kojim drugi prođu!
Ristiću, Kreži i ostalima po usmena oda!
Proglašavam se samom za vođu
I otcepiću se od toga naroda!
Moj put nije kojim drugi prođu!